

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Kommunalreformen indledtes med en reform af den kommunale inddeling og den kommunale styrelseslovgivning, der trådte i kraft i 1970, og blev fulgt op af en etapevis omlægning af byrde- og opgavefordelingen mellem staten, amtskommunerne og kommunerne gennem 1970'erne og i årene derefter.

Det er regeringens opfattelse, at decentraliseringstanken i kommunalreformen skal fastholdes og udbygges. Samtidig finder regeringen imidlertid, at der er behov for en gennemgribende justering og tilpasning af det regelsystem, der regulerer kommunernes virksomhed. Dette behov er i de seneste år kommet til udtryk gennem en voksende kritik fra kommunal side af regelsystemet. Regeringens regelsaneringsarbejde og programmet for modernisering af den offentlige sektor har på en lang række punkter imødekommet denne kritik. Imidlertid er der efter regeringens opfattelse behov for en reformindsats, hvorunder kommunernes synspunkter og erfaringer direkte kan inddrages i arbejdet med regelforenkling og modernisering i de kommende år.

2. Regeringen har derfor besluttet af indbyde kommunerne til at deltage i et forsøgsprojekt, hvorved nogle få kommuner i tiden frem til udgangen af 1989 får mulighed for at afholde forsøg med alternative opgaveløsninger og styreformer, som de pågældende kommuner – »*Frikommunerne*« – selv udformer. Hvis frikommunerne ønsker det, vil de kunne få hjælp til forsøgsarbejdet fra ministerierne.

Tanken med frikommuneprojektet er, at frikommunerne selv udformer og vedtager forsøgsprojekter. I det omfang, forsøg kræver dispensation fra gældende regler, skal vedkommende minister tilvejebringe denne enten administrativt eller ved, at der søges opnået lov hjemmel for forsøg. Den enkelte frikommune bestemmer selv, hvornår den vil indstille et forsøg, og en frikommune kan når som helst udtræde af hele forsøgsarbejdet.

Indenrigsministeren redegjorde i sommeren 1984 for hovedlinjerne i frikommuneprojektet og har i september holdt møder herom i samtlige kommuneforeninger. I oktober 1984 indkaldte indenrigsministeren ansøgninger fra kommunerne om deltagelse i frikommuneprojektet. 49 kommuner og 6 amtskommuner erklærede sig interesseret heri, og efter at de enkelte kommuner og amtskommuner havde haft lejlighed til nærmere at redegøre for deres forsøgsønsker, har regeringen i januar udpeget 22 kommuner og 5 amtskommuner som frikommuner.

3. Det foreliggende lovforslag vedrører de dispensationer, der er nødvendige for gennemførelse af forsøg med den kommunale styrelseslovgivning i videre forstand (kommunalstyrelsesloven, skolestyrelsesloven og socialstyrelsesloven). Lovforslaget lægger samtidig op til, at en minister kan anvende eksisterende bemyndigelser til at udstede bekendtgørelser på den måde, at der fastsættes særlige regler for en frikommune. Endelig fastsætter lovforslaget det antal kommuner og amtskommuner, der kan deltage i frikommuneprojektet.

Lovforslaget indeholder imidlertid ikke hele det lovgivningsmæssige grundlag for frikommuneforsøg. Det videre arbejde med forsøgsprojekterne vil vise, i hvilket omfang der er brug for lovgivning om forsøg med de kommunale opgaver, der er reguleret i lovbestemmelser. I givet fald vil regeringen fremsætte lovforslag herom til efteråret. Der kan også i de kommende år, efterhånden som projektarbejdet skrider frem, løbende blive behov for ændringer i lovgivningen.

4. Der er tidligere på bestemte områder gennemført lovgivning, der giver adgang til forsøg med kommunalt administreret virksomhed for at indhøste erfaringer med andre løsninger end dem, der er hjemlet i gældende regler. Eksempler på sådanne forsøgsregler findes på det sociale område (§ 6, stk. 2, og § 16, stk. 3, i den sociale styrelseslov og bistandslovens §§ 138a og 138b) og på undervisningsområdet (skolestyrelseslovens § 80a, folkesko-